

ASPECTE PRIVIND ETAPELE DE RESTAURARE A UNUI VAS NEOLITIC DE PROVIZII DE MARI DIMENSIUNI

Ligia Otilia TEODOR¹
Mihai SPIRIDON²

ASPECTS REGARDING THE STAGES OF RESTORATION OF A NEOLITHIC VESSEL OF LARGE DIMENSIONS

ABSTRACT

The present work presents the particularities of the stages of restoration of a large Neolithic storage vessel, which suffered deformations following a secondary burn following fragmentation.

Considering the special importance of the ceramic material from archaeological excavations in the scientific study made by historical specialists and archaeologists, it is self-evident that rare or special pieces have priority when coming the attention of restorers.

Keywords: restoration, neolithic vessel, large dimensions, archaeology.

Lucrarea de față prezintă particularitățile etapelor de restaurare a unui vas de provizii din epoca neolitică, de mari dimensiuni, care a suferit deformări în urma unei arderi secundare ulterioare fragmentării. Având în vedere deosebita importanță pe care o prezintă materialul ceramic provenit din săpăturile arheologice în studiul științific făcut de specialiștii istorici și arheologi, este de la sine înțeles faptul că piesele rare sau deosebite au prioritate la intrarea în atenția restauratorilor.

Descrierea piesei. Obiectul despre care vom vorbi este un vas de provizii de mari dimensiuni, descoperit la Scânteia, județul Iași, în 2016, în locuința L14 de arheolog Magda Lazarovici și datat în epoca neolitică, cultura Cucuteni, faza A3.

Piesa este lucrată manual din lut, pasta fiind grosieră, în nuanțe de verzui spre portocaliu, bine arsă inițial și arsă secundar după fragmentare. Unele fragmente au fost arse drastic, până la expandare, nemaiputând fi integrate în ansamblul final. Prezintă urme de pigment roșu la interior și pe exteriorul buzei.

Dimensiunile vasului la final: diametrul buzei 47 cm, diametrul maxim 54 cm, diametru fund 24 cm, înălțime 77 cm.

Operațiuni preliminare. Prima etapă în procesul de restaurare a fost spălarea cu detergent neionic și periere cu perii moi pentru îndepărtarea resturilor de pământ din săpătură a materialului extras și identificarea fragmentelor componente ce aparțineau vasului.

---

¹ Expert restaurator ceramică, Centrul de Cercetare și Restaurare-Conservare a Patrimoniului Cultural, Complexul Muzeal Național „Moldova”, Iași; e-mail: ligiaotiliateodor@yahoo.com.

² Expert restaurator ceramică, Centrul de Cercetare și Restaurare-Conservare a Patrimoniului Cultural, Complexul Muzeal Național „Moldova”, Iași; e-mail: mihaispiridon@gmail.com.

Fig. 1 – Vasul de provizii *in situ*

Fig. 2 – Vasul în stare fragmentară

Tratament chimic. Deoarece unele fragmente prezentau depuneri de calcar, s-a impus aplicarea unui tratament chimic de curățare a lor, tratament care s-a realizat prin imersarea fragmentelor în soluție de acid citric 20%. Acest acid nu atacă pigmenții din stratul de decor, poate fi neutralizat ușor și nu este toxic pentru restaurator.

Neutralizarea acidului s-a făcut în apă curentă și apoi în apă distilată până la pH neutru, atent controlat cu benzi indicatoare Merck.

Conservarea preliminară. Este important ca substanțele folosite în conservarea și restaurarea pieselor arheologice din ceramică să fie *reversibile*. Ele trebuie să poată fi îndepărtate ulterior, fără a afecta starea obiectelor.

Stabilizarea fragmentelor, a materialului de bază și a stratului de pigment în cazul particular al obiectului prezentat, s-a realizat prin pensulare cu soluție diluată de lac nitrocelulozic în acetonă, urmărind cu atenție evitarea formării unei pelicule lucioase la suprafața ceramicii.

Impregnarea preliminară a ceramicii permite desfășurarea etapelor următoare în condițiile cele mai bune, evitând deteriorarea decorului sau pătarea pastei în timpul asamblării și completării.

Refacerea formei inițiale. Pentru întregirea piesei din fragmente am folosit acetatul de polivinil fără plastifiant. Asamblarea s-a făcut din aproape în aproape, începând cu fundul vasului, dar și în blocuri.

Completarea lipsurilor s-a realizat cu ipsos de modelaj, colorat în masă. S-a încercat obținerea unei forme finale cât mai apropiate de cea originală, având în vedere deformarea severă suferită în arderea secundară.

Particularitatea dată de arderea secundară deformatoare și dimensiunile vasului au impus montarea unor anse metalice în lacunele mari și utilizarea unor elemente de susținere provizorii în etapa de completare (realizată în poziție orizontală).

Fig. 3 – Vas de provizii în timpul asamblării în blocuri

Fig. 4 – Vas de provizii – montare anse de susținere

Fig. 5 – Vas de provizii – asamblarea blocurilor

Fig. 6 – Vas de provizii – asamblare finală

Fig. 7 – Montare elemente de susținere provizorii din polistiren extrudat

Fig. 8 – Completarea lacunelor cu ipsos, la orizontală

Fig. 10 – Vasul de provizii după restaurare

Concluzii. Dificultatea procesului de restaurare dată de deformarea severă provocată de arderea secundară a crescut valoarea piesei, considerată oricum importantă prin dimensiuni.

Materialele folosite la restaurarea acestui vas sunt substanțe ale căror caracteristici au fost testate temeinic în timp și care corespund normelor de restaurare în vigoare.

Luând în considerare importanța materialului ceramic arheologic în studiul istoriei, putem concluziona că este absolut necesară continuarea susținută a recuperării pieselor arheologice speciale prin restaurare, în vederea valorificării lor atât științifice, cât și muzeistice.

Bibliografie

HG 1.546/2003 – *Norme de conservare și restaurare a bunurilor culturale mobile clasate*, Guvernul României, Monitorul Oficial, nr. 58/23 ianuarie 2004.

Moldoveanu A. – *Conservarea preventivă a bunurilor culturale*, Ministerul Culturii, București, 1999.

Sandu I., Vasilache V., Tencariu F-A., Cotiugă V. – *Conservarea științifică a artefactelor din ceramică*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2010.